

אחרי ממתו של יונה (ושאן) פישר ז"ל

אם בתנועה הציונית העולמית היה שמו של ז'ן פישר ידוע למדי הנה עיקר עבודתו היתה בכ"ז פה, בארץ מגוריו, בבלגיה — ופה לא תוכל להערך כלל בקנה-המדה הרגיל. פה אפשר לומר בלי גוזמא: „בראשית התנועה הציונית היה יונה פישר“. ממנו היתר זממנו הפנה לכל מה שנעשה כאן. בפעולתו נעשתה ההסתדרות הציונית בבלגיה לאחת המועצות והמסודרות ביותר, והסכומים שנתרמו כאן מדי שנה בשנה יקרנות הציוניות גם פה באו בעקר בתוקף השפעתו.

הוא גם היה ראש הלוחמים נגד ההתבוללות בועד הקהלות המאוחד, שהיה אחד מחבריו. בארץ זו, שהתנאים להתבוללות הם כל כך נוחים והסביבה כ"כ משפיעה כגוררת לטמיעה, הרים הוא, יהודי מפולזיה, עוד לפני שלשים שנה את הדגל הלאומי והכריח לתת כבוד לו. וכל שהשתדלו הם להסתיר את יהדותם, כן שקד הוא להרחיב את הרעיון הלאומי ולעשותו לתנועה עממית המקיפה את כל שכבות העם. ועבודתו נשאה פרי. אם יש עכשיו בבלגיה צבור יהודי ציוני מאורגן וסר למשמעת למנהיגיו; אם ישנם מוסדות ציוניים למופת, קהלה יהודית שחרתה לה את השם „ציון“ באנתיות זהב חרי כל זה בעקר מעשה ידיו הוא.

שלשים שנה עבד ז'ן פישר עבודה ציונית. לשבועות ולחדשים היה עוזב את עסקיו — ודווקא עסקים טובים ומכניסי רווח! — ונוסע לעיירות ולכנסיות. ובחזירתו היה שוב מבלה לילות זימים באספות ובישובות עם הצעירים שמקצתם היו מחנגדיו בדעה, אך הוא ידע תמיד למצוא את שביל הזהב לעבודה משותפת גם עם מחנגדיו.

והוא הית לא רק נאת דורש, אלא עוד יותר מזה נאת מקיים. סכומים

גדולים השקיע במפעלים ציוניים, וכל מפעל חדש שהיה בו משום להצעיר את העבודה הציונית קדימה מצא בו את תומכו.

הודות למרצו נוסד גם כאן בבלגיה ועד „למען ארץ ישראל“, שבראשו עומדים מדינאים ומלומדים אנשי שם, כמו וון-דר-וולדה והמי-ניסטר הימן ונשיא הסינטי, ורבים מהפרופיסורים של האוניברסיטאות מברוסל וגנט.

בועידות ההסתדרות הציונית בבלגיה היה ז'ן פוישר נבחר תמיד פה אחד לנשיא, למרות סרובו. והוא מלא תמיד מה שהוטל עליו במסירות נפלאה. בכוחו המוטרי ובעבודתו המסורה הגיע לידי כך שיכול היה להכריז על הקהלה היהודית באנטוורפן שהיא ציונית, וכל מוסדותיה התנהלו ומתנהלות ברוח הציונות.

* *

ז'ן פוישר נולד בשנת 1871 בקראקא למשפחה מיוחסת. בהיותו עוד צעיר לימים בא לאנטוורפן ולמד כאן את מלאכת לטישת אבני היחלום. אחר כך נעשה לסוחר באבנים יקרות, והודות לישרו ואמונו רכש לו אהדת הסוחרים הגדולים שבאו אתו בברית מסחר, ועד מהרה היה מן הראשונים ומעמודי התווך של הבורסה למסחר באבנים יקרות. בשנים האחרונות התחיל סובל ממתלת הלב. בקיץ זה נתרופפה בריאותו ביותר והמאורעות בא"י השפיעו גם הם לא מעט על מהלך מחלתו. בליל ערב שבת י"א כסלו, שעות אחדות לפני מותו, נאספו סביב מטתו מנהיגי הציונים כאן, והוא בקש מהם להמשיך את עבודתו, שהיתה תמצית חייו ורוח אפיו. הוא גם בקש שלא יספידוהו, ואף לא יערכו אזכרה.

להלויתו, שהיתה ביום ז' לפני הצהרים, באו יותר מעשרת אלפים איש מאנטוורפן לבד. באו גם הגברת נורדוי מפריוז בתור באת-כוח הפדרציה הציונית בצרפת; מר ברטולד פייוול מלונדון בשם ההנהלת הציונית. קורט בלומנפלד — מגרמניה ונחמיה די לימה מהולנד; בא כוח הקונסיסטוריום ובאי כוח של תמשים אגודות וחבורות מכל בלגיה. מבית המנוח עברה ההלויה אל „בית ציון“ ומשם אל בית הקברות. אחרי תפלת הקדיש שנאמרה ע"י הרב הראשי, ד"ר ווינר, נסתם הגולל על אהוב הציונים בבלגיה, יונה פוישר ז"ל.

משה מוסלר

אנטוורפן, י"ד כסלו תר"ץ.